

« zurück blättern vor »

HANSZLAK subst. m., ab 1562; auch *anslak*, *anszlak*, *ańszlak*, *handszlak*, *hanslak*, *hanszlag*; ‘List, Kunststück, Trick, Winkelzug’ – ‘fortel, sztuczka, podstęp, wybieg’: 1562 RejZwierz 39v, SPXVI *Rozmáite hánfzlaki ná nie [Rzymiany] wynáydował / Máłym pocztem wielkie ich woyská przelámował.* ◦ 1564 GrzegRóżn H3v, SPXVI *Coż było szátánowi po tym w ták iásney prawdzie / tákimi áńflakámi y wywrotami obrotnemi białe zwác czarnem / czarne białem.* ◦ 1568 RejZwierc 50v, SPXVI *Rzemieřtá pochlebníkw.* *ABowiem przypátrz sie iedno tey ordzie / iákich oni dziwnych sztúk á hánfzlakow w tym swoim rzemieřfle wzywáią.* ◦ 1569 Baz.Sk. 240, L *Nowy hanszlag.* ◦ 1587 WerReguła 21, SPXVI *řtąd lákomřtwá ludzkiego dźiwne fortele y hánřláki / řtąd niedořkonáte przyiácielřtwo.* ◦ 1590 GrabowSet M4v, SPXVI *Złofne hánřzláki / řkárby wylichwione / Niech w moim řercu / nie będą pieřzczone.* ◦ [LBel.] (ca.1610) 1957 AktaPozn 286, SP17 *autoritas koła poselskiego jakie szturmy, jakie na dymínucyjá jej anszlaki na tym przesřtým sejmie odnosiela.* – SPXVI, L, SW (stp.). ◊ **Var:** *anslak* subst. m., [hapax] 1564 GrzegRóżn H3v, SPXVI – nur SPXVI; *anszlak* subst. m., 1568 RejZwierc, SPXVI ◦ [LBel.] (ca.1610) 1957 AktaPozn 286, SP17 – nur SPXVI; *ańszlak* subst. m., [hapax] 1583 NiemObr 172, SPXVI – nur SPXVI; *handszlak* subst. m., [hapax] 1590 GrabowSet M4v, SPXVI – SPXVI, SW (stp.); *hanslak* subst. m., [hapax] 1587 WerReguła 21, SPXVI – SPXVI, L (zan.), SW (stp.); *hanszlag* subst. m., [hapax] 1569 Baz.Sk. 240, L – L, SW (stp.); *hanszlak* subst. m., 1562 RejZwierz 39v, SPXVI ◦ [LBel.] 1568 RejZwierc 50v, SPXVI – SPXVI, L (zan.), SW (stp.). ◊ **Etym:** nhd. *Anschlag* subst. m., ‘Plan, Absicht, Vorhaben in gutem und bösem Sinne’, GRI. ◊ **Konk:** †*hak*I. ◊ **Hom:** †*anszlag*. ❖ Wohl ein kurzlebiges Modewort, das in einer begrenzten Zeitspanne relativ häufig, und zwar ausschließlich in literarischen Werken, vorkommt. Die Variante *handszlak* (s.o.) ist ein Versuch, das Wort dem vermeintlichen deutschen Vorbild näher zu bringen, also eine Art gelehrte Volksetymologie.

« zurück blättern vor »